

Soproni József rajongott az építészetért. “Belépsz a kölni katedrálisba, és ott a hatalmas tér, állsz ott, nem tudsz megszólalni, akkora a tér” – mesélte. A tér, ami az építészetnek olyan alapanyaga, mint hang a zenének, magasban fönn és mélyen lenn. Ahogyan szolfézs órákon a hangköz felismerést gyakoroltuk vele: nem egy, hanem párban, mindig két hangközt ütött le egyszerre a zongorán rövid staccatoban, és soha nem középen, hanem egészen fönn, a háromvonalas regiszterben az egyik, s lenn, a kontra tartományban a másik hangközt, egyszerre. Tág tér. Ismerd fel!

Úgy érzem, zenéjében az építészet iránti lelkesedés kitapintható. A kitágult, kibontott tér ott bújkál taktusaiban.

Élmény volt vele a konzervatóriumi összhangzattan órákon eljutni egyre színesebb, gazdagabb világba a korálok harmónia- és dallamvilágába tett hosszú túránk során. Szerettük az óráit, senki se izgult, hogy felelnie kell-e majd, mert mindenkire sor került minden órán, többször is, így azután az effajta diákos izgulás talajtalanná vált. Harmóniafüzér felismerés a padban, diktálás a zongoránál - de nem volt ez “felelés”, számonkérés, hanem sokkal inkább jó játék, melyben mindenki részt vehet, agyforgató, harmónia-ölelgető. Ahogyan zeneakadémiai szolfézs óráin is megölelhettük a zenét (az obligát hangközfelismerés-fültréning után): szinte minden óra azzal telt, hogy Gesualdo madrigálokat blattoltunk, egyiket a másik után, gyönyörködve gazdagságban, tisztaságban. Létezhet ennél szebb “szolfézs óra”? Létezhet-e hasznosabb? Szolfézs órák voltak ezek, vagy valami azon túl?

Később, főiskolai tanári munkám során látogatót kaptam egyik órámra: Soproni József, a Zeneakadémia rektora tett nálam óralátogatást. Éppen Bachot tanítottam – boldogan nyugtáztam, hogy tetszett neki az óráim, ahogyan a Sarabande-hoz nyúltunk, növendékemmel sorra nyitogatva ki annak kapuit, feltárva szépséges terét. Vajjon visszakapott valamit abból, amit őtőle kaptam?

Még később művei lemez- és rádiófelvételeinek zenei rendezőjeként ültem mellette. Nemigen szólt bele a munkámba – megbízott bennem. Tehette, mert amit tudtam, azt tőle tudtam.

Változtam. Konzisként, akadémistaként, tanárként, zenei rendezőként, baráti beszélgetés partnereként – most úgy tűnik, változó stációin állva pályámnak mintha mindig kicsit más ember lettem volna, változtam volna – de ő ugyanaz maradt végig. Ő nem változott. Akinek megismertem hosszú kapcsolatunk kezdetén, hatalmas tudású, rendkívül tiszta gondolkodású, a zenéhez a

legnagyobb alázattal, és igen, a zenéhez etikusan viszonyuló embernek – ő ugyanaz maradt végig. A konziban, zeneakadémián tanítva, rektorként, hihetetlenül termékeny zeneszerzőként, magánemberként, vagy a nemzet művészeként mindig, minden helyzetben ugyanaz. Márvány szobor, rendíthetetlen, melyet körüljárhattam, megpillanthattam minden oldalról, minden fényben – és bár minden oldalról mást láthattam meg belőle, a szobor mindvégig ugyanaz maradt. Tudom, hogy akik őt ismerték, ugyanezt tapasztalták: ő nem változott, bárhogy is örvénylett körülötte a világ. Tette a dolgát. Az utolsó pillanatig. Minden áldott nap leült, a legutolsó napig, és dolgozott, komponált.

Aczél Péter

Aczél Péter és Soproni József a zeneszerző lakásán (2013.)

Soproni József, Ábrahám Mariann és Aczél Péter a Hungaroton stúdióban (2004.)